

M

GATEMAGASINET MEGAFON · 05/2019 · 100,- · HALVPARTEN GÅR TIL SELGER

KJØP MED
Vippes

HJEMVEIER ER EN ARTIKKELSERIE HVOR KJENTE OG UKJENTE MENNESKER
FORTELLER OM VEIVALGENE OG STEDENE SOM HAR GJORT DEM TIL DEM DE ER.

MAMMA GJORDE MEG STERK

– Min mor er mitt store forbilde. Hun har møtt alle hindringer på veien med et åpent sinn og en rak rygg, sier Tatiana Pereira, bedre kjent som Miss Tati.

TEKST OG FOTO: IRENE R. MJELDE
irenem@megafon.no

TILHØRIGHET: – Jeg føler at jeg hører til når jeg er sammen med mennesker som kjenner meg godt og vil det beste for meg. Min bestevenninne og min søster er med meg i bandet, og min fantastiske manager, Ingrid, kaller jeg min «mamager». Hun pusher meg til å yte det beste og har alltid mitt beste i tankene. Jeg hadde nok ikke vært der jeg er i karrieren om det ikke hadde vært for henne, sier musiker Tatjana Pereira.

SLOTT: En vennlig vaktmester slipper Tatiana inn for en mimrerunde i lokalene for hennes første møte med norsk skoleverk, Nygård skole. Nå er de mange innvandrerbarna i alle aldre erstattet med eksamensklar innvandrerungdom. Tatiana studerer sitt gamle klasserom med undring og hengivenhet. – Ingen av elevene kunne norsk men vi kommuniserte på ulike måter likevel.

– **ÅH!** Det lukter fortsatt skole.

Tatiana De Fatima Palanca Lopes Pereira (32) stopper like innenfor døren. 22 år er gått siden hun som tiåring for første gang trådte over dørterskelen ved Nygård skole i Bergen sentrum. Gode barndomsminner siger inn over henne i hopetall da hun rusler gjennom velkjente ganger og trer inn i klasserom 118.

– Jeg husker at jeg stod her fremme ved pulten min og sang «Hvilken dag er det i dag, hvilken dag er det i dag, er det mandag?»

Rørt stryker hun over en lysebrun pultflate med fingertuppene og suger til seg inntrykkene fra omgivelsene rundt seg. De store nedrullbare verdenskartene er erstattet med pc og en mer moderne «smartboard», men svampen ligger i rennen under tavla som den alltid har gjort og veggen er pepret med undervisningsplansjer og bilder av glade barn og vafler. Tatiana ler. Ordet «vaffel» var et av de første norske ordene hun lærte betydningen av.

– Dette var en helt enestående skole. Jeg har bare gode minner herfra.

I MUSIKKVERDENEN er Tatiana Pereira kjent under artistnavnet Miss Tati, og med sin soulinspirerte hiphop har sangeren og komponisten sjarmert både bergensere, og nordmenn ellers, i senk.

– Jeg har hentet rytmer fra mine angolanske røtter, blues fra Fado-musikken i min barndoms Portugal, og det melankolske og minimalistiske lydlandskapet fra Norge. Samlet har det blitt min helt egen musikkmix, resonnerer hun.

Totalt har Tatiana flyttet 15 ganger. De ti siste i bergensområdet.

– All flyttingen har gjort meg fleksibel og tilpasningsdyktig. Uttrykket «Home is where your heart is» gjelder definitivt for min del. Og det å være multikulturell ser jeg bare på som en fordel.

Tatianas positive oppfatning av seg selv og sin egen bakgrunn har kommet i voksen alder. Den glade tiden som nyankommet elev ved Nygård skole varte nemlig bare et halvt år, og tenårene hennes ble lange og vonde.

– Etter seks måneder mente de som bestemte at jeg og min to år yngre søster var klare for vanlig norsk skole, men integreringen gikk langt fra smertefritt. Jeg har diagnosen Tourettes syndrom, så i tillegg til å skille meg ut utseendemessig hadde jeg ufrivillige tics som bare ble hyppigere og sterkere etter som mobbingen tiltok.

UNGDOMSTIDEN var preget av angst, tvangstanker og depresjon, forteller hun.

– Jeg gikk helt i kjelleren i løpet av de årene. Trøsten ble de ukentlige timene hos sangpedagogen på Bergen Kulturskole, og dansegruppen Flava Few som jeg etter hvert ble en del av. I sangen og dansen fant jeg mitt fristed.

Mennesker med afrikansk avstamning var ikke et vanlig syn i Bergen på slutten av nittitallet, ikke engang i byens innvandremiljø. Hjemme lekte Tatiana og søsteren at de var hvite i huden og hadde langt lyst hår. T-skjorter ble dradd bakover over hodet slik at de kunne slenge på imaginære lange og glatte lokker.

– Chatterom og nettverk som MSN Messenger ble populært på den tiden og i samtaler hevdet jeg at jeg var en norsk, blond jente med langt hår. Jeg ønsket meg så veldig det lange håret – å være slik som alle de andre.

VI HAR FORFLYTTET oss fra Nygårdsgaten til Holdbergskaien der musikeren har sitt kontor og musikkskaperhule. Tatiana serverer te og forteller om barndommen.

– Jeg er født i solfylte Portugal, og mine ti første leveår tilbrakte jeg i byen Setubal, litt sør for landets hovedstad Lisboa. Som kid var jeg veldig sosial og utadvendt. Jeg elsket å ha alles øyne rettet mot meg og slo gjerne til med en sang om vi sto i en kø eller ventet på bussen, minnes den blide artisten.

Mens hennes yngre søster bokstavelig talt hang i skjortet eller buksen til mor måtte mamma Margarida nærmest ha øyne også i bakhodet for å følge med på eldstedatterens krumspring.

– Min far forsvant ut av bildet på et tidlig tidspunkt, og som alenemor og innvandrerkvinn fra Angola hadde mamma nok av utfordringer. Hun slet veldig for å få endene til å møtes og hadde som oftest flere jobber samtidig. Vi to barna hadde ulike dagmammaer vi var hos. Ikke alle var like snille.

Enkelte av de midlertidige «tantene» framsto så bra foran moren, men så snart hun var ute av syne forsvant smilet, og pengene som var satt av til det barna for eksempel trengte av skoleutstyr

gikk til eget bruk. Den dårlige behandlingen jentene fikk skulle likevel vise seg å bli starten på en bedre fortsettelse.

– **CRUISEBRANSJEN** begynte å headhunte portugisisk arbeidskraft, og den siste tiden i Portugal arbeidet mamma på norske cruiseskip. Hun var borte flere måneder i slengen. Det føltes som en evighet, fastslår Tatiana, med et godt grep om tekoppen.

Jentene formidlet sin mistrivsel gjennom brev, som ble konfiskert av dagmammaen før de kom så langt som til postkassen. Mirakuløst nok havnet likevel et av disse brevene i morens hender.

– Mamma tok affære og valgte å prøve og samle oss alle tre i Bergen. Men, først måtte hun skaffe et sted å bo. Det var ikke helt enkelt på den tiden for en med hennes afrikanske utseende, og uten at hun kunne språket godt nok.

Uten penger til bussbillett trasket Margarida gater og veier opp og ned på boligjakt. Til slutt fikk hun napp, og i november i 1996 kunne den vesle familien flytte til kalde Norge.

– Jeg husker det som et eventyr. Vi gledet oss noe helt ekstremt. På skolen fikk jeg vise på kartet hvor jeg skulle. Helt der oppe i nord skulle jeg bo – der julenissen og bacalaoen kom fra.

– Tørrfisk er populært i matretter i Portugal, forklarer Tatiana. Da de kom snodde det, og for første gang prøvde tiåringen å fange snøfugg med tungen.

– Vi var helt i himmelen. Det aller beste var at vi kunne være sammen med mamma hver dag. ▶

STEMMEN til Tatiana oser av varme når hun omtaler sin mor.

– Mamma er virkelig den store helten min. Da borgerkrigen i Angola brøt ut og hun måtte flykte til Portugal var hun bare 15 år. To ganger har hun opplevd utfordringen det er å skulle integrere seg på nytt, på et ukjent sted, omgitt av et ukjent språk og en ukjent kultur, helt uten familie eller nettverk rundt seg.

Tatiana karakteriserer sin mor som en solstråle som alltid har hatt respekt og omsorg for andre.

– Hele livet mitt har hun satt oss døtrene fremst, og hun var veldig til stede de årene jeg ikke hadde det bra.

– Hva har din mor hatt å si for den personen du er i dag?

– Alt! Jeg er en sterk kvinne, og det er jeg på grunn av henne.

– Hvordan tenker du at foreldre generelt bør oppdra barna sine?

– Det viktigste er å gi dem kjærlighet. Store mengder kjærlighet og omsorg, i en balanse med disiplin og rettleiding. De skal jo en gang bli ansvarsfulle voksne og skikkelige mennesker, kommenterer Tatiana.

– Tidligere var hjemmet en frisoner der en kunne ta pause fra omverdenen. Slik er det ikke lenger. Sosiale medier når barna hele tiden, uansett hvor de er. Og det er ikke det å tilegne seg visdom og ta fornuftige beslutninger som får hovedfokus. Alt er impulsivt og det som er overfladisk får høyest status.

Tatiana ytrer sine bekymringer angående negativ påvirkning, kroppspress, mobbing via internett, og sårbare unge.

– Tenk at vi lever i en tid der det snakkes om «influensere» (bloggere, journ.anm.), og at de er de nye kjendisene. I en slik verden blir foreldrerollen enda viktigere for at barna skal utvikle gode verdier og prinsipper.

MUSIKEREN MED den myke stemmen har gått gradene opp gjennom karrieren. Når hun ikke turnerer land og strand med eget band arbeider hun som gjesteartist, for tiden i Fargespill-forestillingene i Bergen og Oslo. Hun har også et klubb- og DJ-konsept, og i tillegg har hun privattimer i vokal for unge sangtalenter.

– Jeg føler meg privilegert som får arbeide innen min store lidenskap – musikken. Å arbeide med ungdom er utrolig motiverende, og Fargespill er et enestående prosjekt å være en del av. Jeg vet jo hvor viktig det er for unge mennesker å finne sin kilde til mestringfølelse.

For ungdommene ønsker Tatiana å være en av dem hun selv savnet i sin egen ungdomstid, en ung voksen å se opp til.

– Gjennom sangen og dansen puttet jeg stadig små doser av mestring i sekken der jeg trasket videre i den maratonen som kalles livet. Sammen med gode opplevelsesdrypp gjennom årene i videregående skole, gjorde det sitt til at da jeg bikket tyveårene sto mye stødigere.

TATIANA FORTELLER at den største utfordringen ved å være multikulturell er å finne balansen mellom kulturen du har med deg gjennom dine foreldre og kulturen du har rundt deg ellers.

– Men tidene har virkelig forandret seg siden den snøhvite vinterdagen i 1996. Her i Norge ses nå mennesker fra alle verdenshjørner. Det er utrolig gøy å se mangfoldet rundt meg i samfunnet, sier Tatiana og smiler bredt.

Så mørkner blikket.

– Dessverre er diskriminering av folkegrupper som ikke hører til det etniske landet mange steder blitt verre. Generelt fortsetter verden å adoptere det rasistiske systemet som imperialismen og koloniseringen en gang skapte, og det gjør meg så oppgitt og fortvilet.

Tatiana sukker.

– Det faktum at noen bestemte seg for å lage skille ut fra «rase» og bruke banale fargekoder på folkegrupper er jo bare helt idiotisk. Jeg sier som Jane Elliott: «There is only one race and that's The human race».

– Hvor viktig er det å vite noe om sin egen fortid?

– Veldig viktig. Når en lærer om hvor, og hva en kommer fra faller alt uklart på plass, avklarer den sympatiske artisten.

Det siste tiåret har hun trålt alt hun har funnet om afrikansk historie, og også bombardert sin mor for informasjon om hennes barndom i Angola.

– Jo mer jeg har lært, jo mer komfortabel har jeg blitt med å være meg selv. Nå er jeg stolt av mine afrikanske røtter og elsker å være en portugisisk-angolansk bergenser. M

